Sem vložte zadání Vaší práce.

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE FAKULTA INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ KATEDRA SOFTWAROVÉHO INŽENÝRSTVÍ

Bakalářská práce

Systém pro správu elektronických verzí literárních děl

Martin Melichar

Vedoucí práce: ing. Karel Klouda, Ph.D

4. května 2018

Poděkování Doplňte, máte-li komu a za co děkovat. V opačném případě úplně odstraňte tento příkaz.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předloženou práci vypracoval(a) samostatně a že jsem uvedl(a) veškeré použité informační zdroje v souladu s Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.

Beru na vědomí, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona, ve znění pozdějších předpisů. V souladu s ust. § 46 odst. 6 tohoto zákona tímto uděluji nevýhradní oprávnění (licenci) k užití této mojí práce, a to včetně všech počítačových programů, jež jsou její součástí či přílohou, a veškeré jejich dokumentace (dále souhrnně jen "Dílo"), a to všem osobám, které si přejí Dílo užít. Tyto osoby jsou oprávněny Dílo užít jakýmkoli způsobem, který nesnižuje hodnotu Díla, a za jakýmkoli účelem (včetně užití k výdělečným účelům). Toto oprávnění je časově, teritoriálně i množstevně neomezené. Každá osoba, která využije výše uvedenou licenci, se však zavazuje udělit ke každému dílu, které vznikne (byť jen zčásti) na základě Díla, úpravou Díla, spojením Díla s jiným dílem, zařazením Díla do díla souborného či zpracováním Díla (včetně překladu), licenci alespoň ve výše uvedeném rozsahu a zároveň zpřístupnit zdrojový kód takového díla alespoň srovnatelným způsobem a ve srovnatelném rozsahu, jako je zpřístupněn zdrojový kód Díla.

České vysoké učení technické v Praze Fakulta informačních technologií © 2018 Martin Melichar. Všechna práva vyhrazena.

Tato práce vznikla jako školní dílo na Českém vysokém učení technickém v Praze, Fakultě informačních technologií. Práce je chráněna právními předpisy a mezinárodními úmluvami o právu autorském a právech souvisejících s právem autorským. K jejímu užití, s výjimkou bezúplatných zákonných licencí, je nezbytný souhlas autora.

Odkaz na tuto práci

Melichar, Martin. Systém pro správu elektronických verzí literárních děl. Bakalářská práce. Praha: České vysoké učení technické v Praze, Fakulta informačních technologií, 2018.

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je ulehčit převod literárních děl do elektronické podoby. Výsledná aplikace předpokládá naskenování knihy a poté načtení výsledku do aplikace. Následně přichází na řadu správa knihy např. oprava chyb z naskenování nebo úprava její části. Vytvořené řešení umožňuje upravovat, mazat nebo přidávat dílčí součásti knihy např. autor práce. //todo nějaké čísla (zrychlení atd.)// Hlavním výsledkem je zrychlení vytváření a snadné upravování elektronických verzí literárních děl.

Klíčová slova webová aplikace, redakční systém, návrh a implementace, správa eletronických literárních děl, TEI, Slim, PHP

Abstract

Sem doplňte ekvivalent abstraktu Vaší práce v angličtině.

Keywords web application, management system, design and implementation, digitalized literary works, TEI, Slim, PHP

Obsah

		Odkaz	z na tuto práci viii
Ú	vod		1
	Cíl 1	oráce	
			roblematiky
1	Ana	alýza	3
	1.1	Existu	ıjící řešení
		1.1.1	Emeditor
		1.1.2	Editix
		1.1.3	EditPad Pro
		1.1.4	Essential XML Editor
		1.1.5	Exchanger XML Editor 6
		1.1.6	Vyhodnocení 6
	1.2	Techn	ologie
		1.2.1	Jazyk
		1.2.2	Databáze
		1.2.3	Elektronický formát
	1.3	Softwa	are
		1.3.1	Microframework vs framework
2	Náv	rh apl	likace 13
	2.1	_	ramy
		2.1.1	Login
		2.1.2	Hlavní stránka
		2.1.3	Metadata
		2.1.4	Přílohy
		2.1.5	Autoři a vydavatelé
		2.1.6	Text
	2.2	Datab	ázové schéma

	2.3	Autentizace	7			
3	3 Implementace					
	3.1	Import	9			
		3.1.1 Stávající sbírka děl	9			
		3.1.2 Přílohy	1			
	3.2	Aplikace	2			
		3.2.1 Kostra aplikace	2			
		3.2.2 Login $\dots$ 22	2			
		3.2.3 Seznam děl	3			
		3.2.4 Seznam autorů a vydavatelů	3			
		3.2.5 Metadata	3			
		3.2.6 Přidat nového autora nebo vydavatele	3			
		3.2.7 Upravit autora nebo vydavatele	3			
		3.2.8 Přílohy	3			
4	Test	ování 25	5			
	4.1	Uživatelské testy	5			
	4.2	Funkční testy	5			
5	Bud	oucí rozšíření 27	7			
	5.1	Nově vzniklá díla	7			
	5.2	Náhled	7			
	5.3	Zobrazení děl	7			
Zá	věr	29	)			
Li	terat	ıra 31	L			
$\mathbf{A}$	Scre	enshoty 33	3			
В	Seznam použitých zkratek 4					
$\mathbf{C}$	C Obsah přiloženého CD 43					

Seznam obrázků

2.1	Úprava autora	5
2.2	Databázové schéma	6
A.1	Přihlašování	3
A.2	Ukázka podoby díla	4
A.3	Hlavní stránka	5
A.4	Metadata	6
A.5	Přílohy	7
A.6	Seznam autorů a vydavatelů	8
	Text díla	

Úvod

Elektronická literární díla stále rozšiřují pole své působnosti, at mluvíme o nakupování nebo zobrazování knih na počítači či o jejich snadném čtení v e-čtečkách. V Austrálii se rozdíl prodeje elektronických knížek v roce 2008 oproti roku 2009 rapidně zvýšil, a to o více než 100 %. Ve Spojených státech amerických se v lednu roku 2012 zvýšil prodej e-knih pro dospělé o 49,4 % a e-knih pro děti a mládež o 475,1 %, než tomu bylo v lednu 2011 [1]. Zde vidíme prudký nárůst prodeje e-knih, z toho můžeme usoudit, že rapidně roste oblíbenost elektronických děl. Zobrazení a následné čtení e-knih na našich elektronických zařízení je nejenom snazší, ale i pohodlnější oproti zapůjčování či koupi papírových knih.

Výsledek této práce je přednostně určen pro zaměstnance Ústavu české literatury Akademie věd České republiky (UČL AV). Pracovníci ústavu získávají, ať formou darů či koupí, postupně více literárních děl. Tato díla následně naskenují a převedou do elektronické podoby. Nicméně často to bývají historická díla, a proto se stává, že naskenovaný výsledek přesně neodpovídá tištěné podobě knihy. Proto je nezbytné, aby pracovníci ústavu ručně opravovali chyby a měli možnost doplňovat chybějící části v elektronické podobě díla. Zde přichází na řadu aplikace, která bude umožňovat rychlejší a efektivnější úpravu nově vzniklého díla.

Na základě poznámek a připomínek zaměstnanců bude tato aplikace efektivní a upravená na míru. Toto téma jsem si zvolil, protože je velmi aktuální a výsledek by mohl výrazně ulehčit práci při vytváření literárních elektronických děl.

Cíl práce

Prvním cílem je rešerše existujících aplikací pro tvorbu a správu literárních děl a dále porovnání a výběr nejvhodnějšího frameworku pro tvorbu aplikace. S tím úzce souvisí výběr samotného jazyka pro implementaci. Poté přijde na

řadu porovnání a volba nejvhodnějšího textového formátu pro e-knihy. Dalším krokem je shromáždění poznámek a připomínek od pracovníků pro vytvoření aplikace na míru.

Cílem praktické části práce je navrhnout a implementovat redakční systém pro správu a snadné vytváření elektronických verzí literárních děl, otestovat systém na reálných datech a uživatelích a řádně jej zdokumentovat. Systém bude umožňovat správu nejen samotných dokumentů, ale i souborů k nim přidruženým, zejména fotografií a obrázků. Ve výsledné aplikaci bude implementován jednoduchý filtr a snadné vyhledávání v seznamu sbírek. Aplikace bude umožňovat autentifikaci a bude zároveň poskytovat správu uživatelů a jejich rolí. V aplikaci bude administrátorovi umožněna registrace nového uživatele, který si následně upraví heslo podle své potřeby.

Úvod do problematiky

V současnosti mají pracovníci UČL AV okolo 1700 literárních děl uložených v databázi ve formátu XML. Díla jsou rozdělena do dvou částí, jak je vidět na příkladu Vytržené listy A.2. První část je identifikována tagem hlavička a druhá tagem text. Hlavička obsahuje metadata jako je titul díla nebo rok vydání a ve druhé části je samotný text rozčleněn například do tagů sbírka a báseň.

Analýza

1.1 Existující řešení

Před návrhem a implementací aplikace bylo potřeba řádně prozkoumat existující řešení problému, technologií k tvorbě a elektronické formáty, které se užívají pro uchování elektronických děl. Vzhledem k roztoucí poptávce po elektronických dílech na úkor papírových se podle očekávání objevilo mnoho aplikací pro editaci těchto děl.

Následují informace o pěti editorech, které uvádí server [2]:

- Emeditor,
- Editix,
- EditPad Pro,
- Essential XML Editor,
- Exchanger XML Editor.

1.1.1 Emeditor

Emeditor¹ patří podle [2] mezi nejlepší XML editory. Tento software je hlavním produktem americké firmy Emurasoft, Inc. sídlící v Redmondu ve Washingtonu. Firma se nadále stará o podporu i vývoj. Nicméně autorem editoru je Yutaka Emura. Samotná aplikace již vyhrála 24 mezinárodních cen v kategoriích nejlepší webový nástroj nebo nejlepší aplikace roku 2008.

Výhody:

• poslední release v17.5.0 vyšla 27. února 2018, je tedy pravidelně aktualizován,

¹domovská stránka: https://www.emeditor.com/

1. Analýza

- podpora velkých souborů,
- · použití více jader při větší zátěži,
- kódování UTF-8,
- konfigurovatelná kontrola pravopisu.

Nevýhody:

- aplikace je placená, ale nabízí trial verzi na 30 dní,
- existuje free verze, nicméně v ní chybí zásadní funkce,
- editor je pouze pro Windows,
- chybí přehledný průvodce základních funkcí po prvním spuštění.

1.1.2 Editix

Editix² je produktem francouzské společnosti JAPISoft SARL. Editor vytvořil Alexandre Brillant. Systém je velice přehledný a intuitivní. Na trhu je systém od roku 2004 a nejnovější verze je EditiX XML Editor 2017 v15. Zákazníci, kteří využívají tento software jsou převážně vzdělávací instituty od University of Oxford po University of Arizona.

Výhody:

- přehledný program,
- aplikace je pro platformy Windows, Linux, MacOS,
- existuje EditiX Community Edition, která je zadarmo,
- mnoho užitečných funkcí např. Find and Replace,
- obsahuje inteligentní našeptávač, který pomáhá uživatelům.

Nevýhody:

- verze pro je placená, ale nabízí trial verzi na 30 dní,
- existuje lite verze, které chybí spoustu funkcí,
- zaplacení licence se vztahuje pouze na jednoho uživatele,
- první update je zdarma, další se musí zaplatit.

²domovská stránka: http://www.editix.com/index.html/

1.1.3 EditPad Pro

EditPad Pro³ je výhradně textový editor, který lze použít například pro HTML, Javascript nebo XML. Software podporuje změnu jazyka napřiklad do francouzštiny, němčiny, polštiny nebo švédštiny. Projeck Just Great Software, pod kterým byla vyvynuta tato aplikace vznikl v roce 1996. Autorem projektu je Jan Goyvaerts, který je zároveň hlavním ředitelem vývojářu projektu.

Výhody:

- program je obecný textový editor,
- obarvená syntaxe,
- dobře pracuje s velkými soubory,
- podpora UTF-8,
- existuje EditPad Lite verze, která je zdarma.

Nevýhody:

- nemá explicitní podporu pro XML,
- aplikace je pouze pro Windows,
- chybí vyhledávání v souborech,
- verze Pro je placená, ale existuje verze Lite.

1.1.4 Essential XML Editor

Essential XML Editor⁴ je jednoduchý XML editor. Jeho klíčovou vlastnostní je vestavěný XML validátor. Vývojáři dříve pojmenovali program Open XML Editor, ale po zavedení poplatku za některé funkce projekt přejmenovali. Autorem je Dieter Köhler.

Výhody:

- program pracuje jako textový editor,
- možnost rychle zjistit zda je soubor validní,
- trial verze není časově omezená,
- vstupní soubor může být v různém kódování,
- klávesová zkratka pro každý příkaz.

³domovská stránka: http://www.editpadpro.com/

⁴domovská stránka: http://www.philo.de/xmledit/

Nevýhody:

- výstupní soubor pouze v UTF-8 kódování,
- aplikace je pouze pro Windows,
- pro zpřístupnění některých funkcí nutnost zakoupit klíč,
- poměrně zastaralý desing aplikace.

1.1.5 Exchanger XML Editor

Exchanger XML Editor⁵ je určen pro snadnou editaci, prohlížení, správu a konverzi XML souborů. Exchanger pomáhá svojí širokou nabídkou funkcí XML autorům a vývojářům. Software je produktem firmy Cladonia, která se zaměřuje na vývoj XML aplikací.

Výhody:

- nabízí plnou verzi na 30 dní,
- aplikace je dotupná na všech platformách,
- možnost zobrazení základního náhledu,
- poskytuje podporu pro XML formou stáhnutí balíčku,
- automatická kontrola, jestli je soubor validní.

Nevýhody:

- při instalaci nutnost najít cestu k JRE manuálně,
- zastaralý software,
- časově neomezenou verzi je nutno zakoupit,
- poslední update proběhl v roce 2010.

1.1.6 Vyhodnocení

Z potenciálních konkurentů můžeme vyškrtnout Emeditor, protože je placený. Existuje neplacená verze Emeditoru, ale zároveň v ní chybí například možnost vložení tagu před a za označený text. Aplikace Editix je také zpoplatněna. Velkou nevýhodou je placení každého dalšího updatu editoru zvlášť. EditPad Pro je také placený a ve volně dostupné verzi není možnost vyhledávání v souborech. Navíc explicitně nepodporuje XML. Z názvu editoru Essential XML Editor lze odvodit, že je určený pro XML, ale ihned po spuštění aplikace je zřejmá dlouhodobá neaktualizace designu. Podobný problém s designem má Exchanger XML Editor, u kterého navíc poslední update softwaru proběhl v roce 2010.

⁵domovská stránka: http://www.exchangerxml.com/editor/

1.2 Technologie

Mezi první otázky patřilo, v jaké technologii se bude aplikace psát. Po domluvě s pracovníky UČL AV jsem měl vytvořit webovou aplikaci, která má mít přívětivé uživatelské rozhraní pro snadnou a rychlou správu elektronických děl.

Další duležitou otázkou bylo, ve kterém elektronickém formátu se budou díla tvořit a uchovávat. Existuje celá řada formátů, proto bylo pro budoucí možné rozšíření duležité domluvit se s pracovníky na správném formátu.

1.2.1 Jazyk

U jednoduchých webových aplikací postačí, když klientská strana pošle požadavek na serverovou část, ta jej vyhodnotí a pošle odpověď zpět. Pro implementaci tohoto případu se nejčastěji používá architektura client/server [3]. Jedna z výhod této architektury je, že klientská strana programu je oddělena od serverové části. Výpočty jsou prováděny na straně serveru, proto nejsou požadovány vysoké nároky na výpočetní techniku počítače, na kterém běží klientská část. Tato architektura také chrání data jejich uložením na server, což je jedna z nejlepších metod ochrany.

Nevýhodou může být vysoká cena zařízení pro provoz případně je nutné mít pro správu serveru systémového administrátora. Srovnání jazyků a informace pro webové aplikace uvedené na [3].

- PHP jeden z nejrozšířenějsích jazyků, který podporoje většina poskytovatelů webhostingu. Tento jazyk je široce využíván mezi uživateli a obsahuje mnoho standardních knihovních funkcí. Hodí se pro malé nebo středně velké projekty.
- Ruby navzdory tomu, že Ruby je mladý jazyk, těší se velké oblíbenosti mezi webovými vývojáři. Nejznámější framework Ruby on Rails umožňuje rychle vytvářet vzorové nebo malé projekty. Pro nové uživatele je z důvodu daných pravidel Ruby on Rails poměrně složitý. Neznalý uživatel bude mít na začátku problém i s implementací jednoduchých funkcí.
- Python díky nástupu velkých frameworků například Django, je možné
  použit Python ve velkých webových projektech. Syntaxe kódu je podobná Ruby, ale hlavní rozdíl činí ideologie psaní kódu. Nicméně narozdíl
  od Ruby se Python rozvíjí rychleji.
- C# ASP.NET pro správné fungování jazyka je třeba zařídit ISS server, který je nezbytný pro mnoho komerčních projektů od firmy Microsoft. Jiným řešením může být použítí serveru Mono, který ale není stabilní a může obsahovat mnoho chyb.

JAVA – tento široce využívaný jazyk lze aplikovat na velké či korporační projekty. Je poměrně rychlý a obsahuje spoustu již vyřešených složitých problémů, které nemusí uživatel znovu řešit. Pro začátek je vyžadováno poměrné velké množství znalostí, aby fungovala základní kostra programu, což se považuje za významnou nevýhodu.

Pro tento projekt postačí menší a jednodušší aplikace, kterou zaměstnanci UČL AV snadno zprovozní na svých serverech. Pracovníci nemají k dispozici server ISS, proto vypadává z výběru C# ASP.NET. S Ruby nemám žádné zkušenosti a Python jsem dříve používal jen okrajově. PHP i JAVA jsou velice rozšířené jazyky ve webovém inženýrství, nicméně k PHP mám kladnější vztah. Znalosti PHP jsem využil hned v několika předmětech při studiu. Na základě této analýzy byl vybrán jazyk PHP.

1.2.2 Databáze

Srovnání několika open-source databázových řešení podle [4].

- CUBRID⁶ byl navržen a optimalizován pro webové aplikace. Hodí se pro práci s velkými daty, nebo při nutnosti použití více dotazů najednou. Výhodou je možnost online zálohy a grafické rozhraní pro jazyky PHP, Python, Perl a Ruby. Na druhou stranu manuál existuje pouze v angličtině nebo korejštině.
- Firebird⁷ je prvním zástupcem relační databáze. Systém funguje již od roku 1981, který lze použít na Linuxu, Windows a dalších Unixových platformách. Firebird má obsáhlou komunitu uživatelů. V databázi lze využít mnoho vývojářských nástrojů a lze se do ní přihlásit pomocí účtu na microsoftu. Naopak chybí integrace mezi ostatnímy databázovými systémy.
- MariaDB⁸ byla vytvořena původnímy vývojáři MySQL. MariaDB využívají dnes největší společnosti jako jsou Google nebo Facebook. Ochrana dat je na špičkové úrovni. Systém působí na trhu přes 20 let. Jako nevýhoda se dá počítat chybějící rozhraní pro mezipamět.
- MongoDB⁹ byla vytvořena v roce 2007 jako řešení pro větší projekty. Díky svým sponzorům a podporovatelům si tato databáze uchovává myšlenku být jednoduchá a efektivní. Dokáže zpracovat poměrně rychle velké množství dat. Po zaznamenání systémové chyby následuje rychlé obnovení dat.

⁶domovská stránka: https://www.cubrid.org/

⁷domovská stránka: http://www.firebirdsql.org/en/start/

 $^{^8}$ domovská stránka: https://mariadb.org/

⁹domovská stránka: https://www.mongodb.com/

- MySQL¹⁰ funguje již od roku 1995. Dnes je využívána jako standardní databáze pro menší i větší projekty. Běží na všech známých operačních systémech a funguje i při výpadku internetu. Velkou výhodou je oddělený server od vývojového prostředí. Naopak nevýhodou je delší prodleva mezi novými aktualizacemi.
- PostgreSQL¹¹ má za sebou 15 let aktivního vývoje a patří mezi databáze, které běží na všech hlavních operačních systémech. S použitím PostgreSQL může uživatel vytvořit vlastní metody nebo nestandardní datové typy. Mnoho věstavěných procedur lze spouštět pomocí mnoha programovacích jazyků, jako je Java, Perl, Python nebo C/C++. Vývoj je řízen pouze komunitou.
- SQLite¹² se podle [4] považuje za nejrozvinutější databázi na světě. Vývoj začal v roce 2000 a použivali jej významné firmy jako je Facebook, Apple nebo Microsoft. Po každé aktualizaci, vývojáří zveřejní podrobný výpis změn. K dispozivi je kvalitní podpora a knihovna, která na úkor velikosti paměti pracuje velmi rychle. SQLite se nedoporučuje pro obsáhlé webové aplikace a velké množství dat.

Výsledná aplikace bude obsahovat méně než 10 tabulek. Aplikace využije jednoduché dotazy a pro chod aplikace nebude potřeba posílání několika dotazů současně. Do budoucna se počítá s rozšířením aplikace, proto je výhodou, když je databáze urdžována a aktualizována. Na základě analýzy a protože tento projekt bude patřit spíše k těm menším, byla vybrána databáze SQLite.

1.2.3 Elektronický formát

"Mezi formáty, v nichž můžeme číst elektronickou literaturu, jsou jednak ty, které byly pro tento účel přímo vytvořené, ale také ty, v nichž se e-knihy publikovaly prostě proto, že nebylo mnoho jiných alternativ. Toto se týká zejména stavu v 90. letech, kdy vznikaly kopie (převážně papírových) knih převedené do formátů jako jsou TXT, HTML či RTF."[5]

Elektronickému formátu je třeba věnovat zvláštní pozornost, protože se do buducna počítá s rozšířením aplikace o část, která se bude věnovat zobrazením těchto děl pro veřejnost.

Seznam vybraných formátů pro e-knihy uvedené v [5].

Archos Diffusion – je formát vytvořen franouzskou firmou ArchosDiffusion. Koncovka názvů souborů je .aeh. Formát byl vytvořen pro uchovávání literatury v elektronické podobě a patří do skupiny formátů založených na XML. Otevírat soubory lze v programu Archos Player nebo

¹⁰ domovská stránka: https://www.mysql.com/

¹¹domovská stránka: https://www.postgresql.org/

¹² domovská stránka: https://www.sqlite.org/index.html

ve volně dostupné aplikaci Visual Vision EbooksReader. Postupem času uvadá zájem o tento formát.

- AZW formát vyvinuli vývojáři Amazonu a používá koncovku .azw. Tento formát byl v zhotoven pro uchování elektronických děl v internetovém knihkupectví společnosti Amazon. Knihy lze číst ve všech dostupných verzích čteček Kindle. Díky oblíbenosti čteček Kindle patří AZW mezi nejrozšířenějších formáty na světě. Velkou nevýhodou je jeho uzavřenost, protože knihy ve formátu AZW prakticky nelze číst v jiných čtečkách než jsou Kindle.
- EPUB patří mezi nejpopulárnější formáty na světe i v České republice. Vytvořilo jej sdružení International Digital Publishing Forum a je založený na XML. Knihy ve formátu EPUB lze číst na většině čtecích zařízeních s výjimkou čteček Kindle, nicméně existuje možnost převodu formátu EPUB do jiného, který dokáží číst i čtečky Kindle. Tento otevřený formát podporuje Digital rights management (DRM) ochranu a proto si získal oblibu i u nakladatelů.
- Hypertext Markup Language (HTML) se primárně používá pro tvorbu webovýh stránek. V 90. letech, kdy se začaly poprvé vytvářet elektronické podoby knih, nebyl ještě vyvinut žádný formát pro jejich zobrazení, a proto se z nutnosti používal také HTML. Převod probíhal nejprve naskenováním díla a poté nahráním do aplikace Optical Character Recognition (OCR). Výstupem aplikace bylo dílo ve formátu HTML. Ke čtení postačil webový prohlížeč. Nicméně s nástupem formátů navržených pro elektronické knihy se přestal HTML používat.
- Portable Document Format (PDF) vyvinutý společností Adobe v roce 1993 byl primárně určen pro uchování souborů pro tisk. Patří mezi formáty, které nebyly vytvořeny pro elektronickou literaturu, ale narozdíl od ostatních, se tak používá dodnes. Velkou předností je nezávislost na platformě, protože s PDF lze pracovat téměř na všech operačních systémech.
- Plain text patří mezí formáty, které nebyly určeny pro uchovávání e-knih. V 90. letech se používal pro zobrazení elektronické literatury, protože nebylo tolik jiných možností. Díky malé datové velikosti souborů a možnosti čtení souborů neomezeně na platformě se stále používá. TXT nedovoluje formátování a nepodporuje vložení obrázků, videí či zvukových stop.
- Text Encoding Initiative (TEI) byl vytvořen TEI konsorciem primárně pro elektronickou literaturu. Formát je využíván ve výukových projektech i knihovnách po celém světě. Řadí se do skupiny formátů, které jsou založeny na XML. TEI se označuje jako nastavitelný, protože uživatel

může podle své vůle přidat, předefinovat nebo přejmenovat tagy a jejich atributy. Formát se dá použít pro různé druhy textů.

Drtivá většina děl dostupná pracovníkům UČL AV je právě ve formátu XML. Avšak tento formát není primárně určen pro uchovávání elektronických verzí literárních děl, proto byl pro mou práci po diskuzi s pracovníky UČL AV vybrán textový formát TEI.

1.3 Software

1.3.1 Microframework vs framework

V následujícím textu vycházím z [6].

Framework poskytuje skoro vše, co programátor potřebuje, od obsluhy webových požadavků po komunikaci s databází. Obsahuje i komponenty, které vývojář nemusí nikdy použít, nicméně z hlediska rozšířitelnosti jsou výhodné.

Microframework je označením pro framework, který obsahuje pouze nejnutnější komponenty k vývoji webové aplikace. Microframeworky bývají přizpůsobeny menším aplikacím nebo aplikacím s konkrétním účelem. Pro rozšíření funkčnosti je potřeba přidat dané komponenty.

Reálně je microframework sbírka nejnutnějších potřebných komponent pro potřebu webových aplikací. Obsluha microframeworku dostane HTTP požadavek, který zpracuje daný kontroler a jen pošle odpověď obvykle ve formátu HTML zpět. Některé microframeworky obsahují další nástroje pro manipulaci s HTTP požadavky. Mnoho vývojářů používá raději velké frameworky, jako jsou Laravel nebo Symfony. Tyto frameworky disponují spoustou již vyřešených problému a mají velikou programátorskou základnu. Nicméně potřebují více času pro pochopení a porozumění prostředí.

Jsou projekty, u kterých se vyplatí použít velké frameworky, ale v případě projektů, kde není potřeba tolik funkcí, je vhodné použít microframework. Tento projekt se charakterizuje spíše menší náročností a nebude obsahovat složité požadavky. Aplikace nebude mít mnoho stránek a proto ideláním řešením bude microframework.

5 nejlepších microframeworků podle [7].

- Slim¹³ je považován za jeden z nejlepších PHP microframeworků. Umožnuje snadno vytvořit kvalitní webovou aplikaci. Díky nastavitelné a modulární architektuře poskytuje vývojářům přesně to, co potřebují. Slim dovoluje vkládat závislosti, proto jej lze použít společně s externími nástroji.
- Silex¹⁴ byl vyvinut z frameworku Symfony, aby byl co nejmenší a zároveň poskytoval základní funkčnost. Nakonec vznikly dvě verze. Fat

¹³ domovská stránka: https://www.slimframework.com/

¹⁴domovská stránka: https://silex.symfony.com/

verze má v sobě komponenty ze Symfony, Twig, šablonovací systém a jiné. Druhá slim verze obsahuje základní systém routování a několik procedur.

- Wave¹⁵ používá architekturu MVC. Neobsahuje doplňkové knihovny a klade důraz na rychlost a optimalizaci. Wave podporuje Apache i Nginx servery.
- Limonade¹⁶ se zaměřuje obdobně jako Wave na jednoduchost. Limonade je velmi rychlý a snadný ve vývoji aplikací. Nicméně je až extrémně malý a nelze jej rozšířit o složitější funkčnost. Spoléhá pouze na globální funkce.
- Lumen¹⁷ je microframework odvozený z asi nejrozšířenějšího PHP frameworku Laravel. Pokud si programátor není jistý velikostí svého projektu, je výhodné použít Lumen, protože stačí veškerý kód z Lumenu převést do Laravelu a vše bude fungovat jak má.

Po prostudování a podrobné analýze současně dostupných microframeworků byl vybrán Slim. Zároveň bude použit šablonovací systém TWIG, který Slim podporuje.

¹⁵ domovská stránka: https://www.waveframework.com/

 $^{^{16}\}mathrm{domovsk\acute{a}}$ stránka: https://limonade-php.github.io/

¹⁷ domovská stránka: https://lumen.laravel.com/

Návrh aplikace

Návrh aplikace je velice důležitou fází projektu, ve které by mělo dojít ke sjednocení požadavků zadavatelů a reálného provedení. Vytvořením dobrého návrhu se zamezí případným kolizím a zároveň proběhne první interakce mezi zákazníkem a dodavatelem. Ze strany UČL byl vznesen požadavek, aby v aplikaci byl použit Bootstrap¹⁸, protože jsou na něj zvyklí. Databázové schéma bylo čistě na mém rozhodnutí.

2.1 Wireframy

Jedním z nejdůležitějších úkolů bylo navrhnout, jak budou jednotlivé stránky vypadat a kolik jich aplikace bude obsahovat. Základní rozložení stránek bylo na mém rozhodnutí. Design měl být jednoduchý, uživatelsky přívětivý a moderní. Tyto návrhy musely být a byly schváleny pracovníky UČL AV.

Grafika měla být jednoduchá, bez složitých a obsáhlých prvků. Pro snadnější a moderní stylování aplikace byl použit Bootstrap. Jedná se o volně dostupnou knihovnu, která dovoluje stylovat vzhled aplikace pouze přídáním určitých tříd k elementům v HTML. Při dodržování pravidel Bootstrapu není potřeba vkládat obsáhlé CSS styly. Pomocí Bootstrapu lze poměrně snadno vytvořit responzivní aplikaci. Toho by se dalo využít v případém budoucím rozšíření o mobilní zobrazení aplikace.

Pro návrh GUI jsem se rozhodl použít webovou aplikaci Moqups¹⁹. Její bezplatná verze nabízí velké množství šablon pro grafické návrhy. Od základních prvků jako je tlačítko nebo nadpis, po mírně složitější formuláře. Velikou výhodou je, že Moqups má v nabídce prvky Bootstrapu.

 $^{^{18}} domovská$ stránka: https://v4-alpha.getbootstrap.com/

¹⁹domovská stránka: https://moqups.com/

2.1.1 Login

Pro úvodní přihlašovací stránku jsem vybral jednoduchý formulář, ve kterém je email a heslo, viz obrázek A.1. Pozadí, které by se dalo v budoucím rozšíření měnit, je jako na všech ostatních stránkách bílé.

2.1.2 Hlavní stránka

Po úspěšném přihlášení do aplikace se zobrazí hlavní stránka, která je rozdělena do tří částí, jak je vidět na obrázku A.3. V hlavičce se nachází společně s nadpisem odkaz na seznam autorů a vydavatelů děl a dropwdown s možnostmi uživatele. Dále je zde filtr aplikovatelný na seznam zobrazených děl. Požadavek od UČL AV byla možnost filtrovat elektronickou literaturu podle autora, roku vydání, textu obsaženého v díle a statusu. Třetí část obsahuje samotný seznam děl. Tento seznam je ve tvaru tabulky se sloupci název díla, autor, rok vydání, status, odkaz na přílohy a nezbytné akce a tabulka se dá seřadit podle sloupců. U seznamu děl lze nastavit počet zobrazených děl a obsahuje rychlý vyhledávač textu.

2.1.3 Metadata

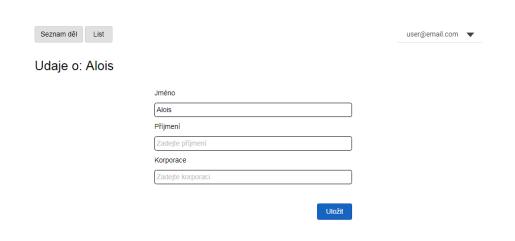
Na obrázku A.4 je vidět rozložení stránky pro úpravu základních údajů o dílu. Opět se skládá ze tří částí. První obsahuje navigaci, dropdown pro přihlášeného uživatele a nadpis. Druhá část je věnována autorům a vydavatelům. V tomto oddílu bude umožněno přidávat a odebírat autora nebo vydavatele. Poslední sekce obsahuje formulář pro úpravu metadat literárního díla. Společně s pracovníky UČL AV byly vybrány atributy, které přímo nesouvisí s obsahem díla, nýbrž popisují samotnou publikaci.

2.1.4 Přílohy

Součástí zadání práce je správa příloh, zejména scanů stránek. Přílohám se věnuje právě tento segment. Obsahem wireframu A.5 jsou naskenované jednotlivé stránky daného literárního díla. V horní části se opět objevuje navigace, uživatelské funkce a nadpis. Následuje sekce věnovaná hromadnému uploadu skenů do níže zobrazené fotogalerie.

2.1.5 Autoři a vydavatelé

Pro správu autorů a vydavatelů byl použit návrh zobrazený v příloze A.6. V horní části se vyskytuje navigace, nezbytné funkce a nadpis. Dále je zde umístěna tabulka záznamů, ve kterých lze snadno vyhledávat. Každý záznam lze upravit a smazat. Pro upravení záznamu byl navržen wireframe 2.1, který obsahuje navigaci, funkce pro uživatele a zjednodušený formulář. Formuláře pro upravení vydavatele nebo autora jsou totožné.

Obrázek 2.1: Úprava autora

2.1.6 Text

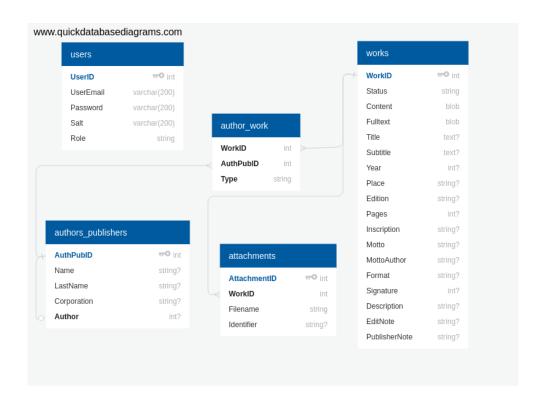
Nejdůležitějším prvkem aplikace byla bezesporu možnost upravovat text literárního díla. Pro tuto funkci byla navržena stránka A.7. Jako u předešlých wireframů, horní část se věnuje navigaci, funkcím uživatele a nadpisu. Dále je vidět rozložení stránky na dva oddíly. Jeden pro text knihy a druhý pro možnost vkládání značek. Menu vpravo bylo navrženo vzhledem k nadměrné velikosti první části tak, aby bylo viditelné, když se uživatel posune níž.

2.2 Databázové schéma

Neméně duležitou součástí projektu byla databáze. Ze strany UČL AV nebyly vzneseny žádné požadavky na podobu databáze, proto se mohlo schéma přizpůsobit dle potřeby aplikace.

Pro model databáze byla použita webová aplikace²⁰. Schéma je navrženo minimalisticky, ale tak aby zároveň pokrývalo veškeré potřeby aplikace. Výsledný návrh databáze na obrázku 2.2 obsahuje 5 tabulek s jednoduchými vazbami.

 $[\]overline{^{20}\mathrm{domovsk\acute{a}}}\ \mathrm{str\acute{a}nka} : \mathbf{https://www.quickdatabasediagrams.com/}$

Obrázek 2.2: Databázové schéma

V tabulce uživatelů je uloženo UserID, UserEmail a heslo rozdělené do dvou sloupečků viz sekce 2.3. Uživatelské role jsou identifikovány pomocí sloupce Role.

Duležitá tabulka je author_work. Obsahuje reference na tabulky works a authors_publishers. Třetím atributem je typ spojení. Tento typ určuje, jestli je spojen autor nebo vydavatel díla. Každý záznam v tabulce propojuje dílo a autora nebo vydavatele. Primárním klíčem je celá trojice.

AuthPubID, Name, LastName, Corporation a Author jsou atributy tabulky authors_publishers. Záznamem může být reálná osoba, její pseudonym nebo společnost. V případě pseudonymu odkazuje záznam na reálnou osobu. Tuto referenci obsahuje sloupec Author, ve kterém je AuthPubID reálné osoby zaznamenané v authors_publishers nebo je prázdný.

Nejobsáhlejší tabulka se nazývá works. Obsahuje všechny základní informace o dílu: název díla (Title), podtitul (Subtitle), datum publikace (Year), místo vydání (Place), pořadí vydání (Edition), počet stran sbírky (Pages), věnování autora (Inscription), motto (Motto), autor motta (MottoAuthor), formát naskenovaného díla (Format), podpis (Signature), popis díla (Description) a poznámka k vydání (EditNote). Ve works je atribut Status, který indikuje momentální stav díla. Status může nabývat hodnot domluvených s UČL AV Nové, Rozpracováno, Zkontrolováno a Hotovo. Celý text včetně tagů

je ve sloupci Content. Dále tabulka works obsahuje sloupec Fulltext, ve kterém je text díla bez tagů.

Poslední tabulka attachments je pro přílohy přidružené k dílům. Obsahuje AttachmentID, referenci na dílo (WorkID), Filename a poznámku k obrázku (Identifier).

2.3 Autentizace

Součástí zadání je požadavek na možnost autentizace. Ze strany ústavu nebyl vznesem žádný požadavek na ochranu hesel, proto jsem si způsob zabezpečení mohl vybrat. Heslo je zašifrované pomocí sha256. Pro větší bezpečnost hesla jsem přidal metodou solení hesla tzn., že se k uživatelskému heslu přidává náhodný text.

Implementace

Při vytváření kódu bylo nutné dodržovat domluvené návrhy. Kód musel být přehledný pro případné rozšířění aplikace jiným vývojářem. Díky vybranému softwaru a jeho přívětivé příručce byla poměrně rychle vytvořena aplikace v základní podobě. Slim má obrovskou komunitu uživatelů, což je velice nápomocné při hledání řešení problému.

3.1 Import

Ještě před implementací se musely do databáze aplikace zpracovat sbírky z UČL AV. Podle očekávání byla data dodána ve formátu XML. Import nedoprovázely žádné komplikace zejména díky snadné ovladatelnosti a standardním knihovnám scriptovacího jazyka Python²¹. Současně s importem sbírek proběhlo zpracování příloh k nim přidružených.

3.1.1 Stávající sbírka děl

Stávající díla mají pracovníci z UČL AV v databázi. Část z této sbírky děl je ústavem již zpracována, na zbylé části se stále pracuje. Dříve byla tato díla upravována pomocí kancelářského balíčku Microsoft Word²². Word je skvělý nástroj pro editaci jednotlivých souborů, nicméně nedovoluje spravovat soubory jako celek. V současné době pracovníci UČL AV čekají na novou aplikaci, protože jim chybí vhodný nástroj k úpravě děl.

Import literárních děl proběhl otevřením každého souboru a zpracováním skriptem. Skript získal informace o dílu, vytvořil nové nebo navázal na již existující autory či vydavatele a vytvořil záznamy v tabulkách. Pro práci s XML byla použita standardní knihovna ElementTree²³. Python má stejnojmenou knihovnu pro práci s databází sqlite.

²¹domovská stránka: https://www.python.org//

²²domovská stránka: https://products.office.com/cs-cz/word

²³domovská stránka: https://docs.python.org/2/

V ElementTree se na začátku zavolá funkce getroot. Tato funkce inicializuje proměnnou, ve které je obsah souboru a dá se v ní snadno přistupovat k jednotlivým tagům. Tag hlavicka indikuje údaje o dílu a obsah díla patří pod tag text. Funkce find slouží k nalezení a vrácení tagu podle jeho názvu.

Fulltextové vyhledávání v aplikaci vyžaduje text bez tagů. K tomu slouží funkce itertext, která ignoruje tagy a vrátí celý text. Naopak funkce pro získání obsahu včetně tagů není v ElementTree vestavěna. Nicméně potřebný text lze dostat spojením jiných funkcí. Obsah této funkce byl inpirován [8].

Některá díla mají více autorů. V takovém případě všechna jména zapsána v tagu author. Tato jména jsou ohraničena množinovými závorkami a oddělena středníkem. Mnoho autorů si v průběhu své tvorby vymyslelo pseudonym. Pseudonym autora je indikován znakem "=". Vlevo od znaku je pseudonym a vpravo je pravé jméno autora. Funkce doAuthors vrací id autora nebo pole id autorů v závislosti na vstupním parametru authors. Tento parametr je typu string a pokud začíná znakem "{", má dílo více autorů. Pro tento případ funguje funkce jako rekurze. Druhým parametrem funkce je indikátor rekurze (recursion).

Pro ilustraci je uveden začátek funkce zpracování autorů díla.

```
_ doAuthors
def doAuthors(authors, recursion):
    #there is no author
    if (authors == 'neznamy'):
        return -1
    #there are more authors
    if (authors[0] == '{'):
        authors = authors.replace('{', '')
        authors = authors.replace('}', '')
        authArr = authors.split(';')
        authArr[0] = ' ' + authArr[0]
        out = \Pi
        for authorName in authArr:
            out.append(doAuthors(authorName, 1))
        return out
    #there is only author
    elif (authors.find('=') == -1):
        authors = authors.replace('(', '')
        authors = authors.replace(')', '')
        lastName, sep, name = authors.partition(',')
        name = name[1:]
        if (recursion == 1):
            lastName = lastName[1:]
        #create or find and select author id from DB
        return getAuthorId(name, lastName)
```

Pro obsluhu vydavatelů byla použita funkce doPublisher, která pracuje podobně jako funkce pro autory, nicméně se zde nevyskytují pseudonymy.

Import do tabulky works proběhl ve funkci doWorks. Funkce má v parametrech název díla (title), rok vydání (year), status, proměnnou, která obsahuje ostatní informace (meta), fulltext, text (content) a poznámku k vydání (note). Funkce vrací id vytvořeného díla. Příklad zjištění počtu stránek díla z parametru meta:

```
pages = ''.join(meta.find('stran').itertext())
```

Záznamů do tabulky connection byly vloženy pomocí funkce doConnection. Tato funkce má parametry workId, indexId a typeOfConn. První je id vytvořeného díla a indexId je pole id autorů nebo vydavatelů, které může obsahovat jeden prvek. TypeOfConn je typ propojení, kterým je buď author nebo publisher. Obsah funkce je pouze databázový dotaz typu insert.

3.1.2 Přílohy

Zaměstnanci UČL AV dodali společně s některými díly i jejich naskenované stránky. Adresář scan obsahoval podadresáře img, kde byly hlavní obrázky a thumbs, kde se nacházely zmenšené obrázky. Jednotlivá díla jsou nazvána číslem například 0001.xml. Tato čísla byla zároveň adresářem v img i thumbs. Podle čísla se zjistilo, ke kterému dílu obrázky patří. V číselných podadresářích byly uloženy obrázky ve formátu jpg a u hlavních obrázků byl soubor pages.csv, ve kterém byly informace o jednotlivých stránkách. Přílohy byly uloženy s číselným názvem. Příklad záznamu v souboru pages: 002.jpg;Strana [1]. Tuto informaci bylo nutné zpracovat a vložit do tabulky jako poznámku k příloze. Problém nastal při otevírání soboru pages.cvs, protože pracovníci si nepamatovali v jakém kódování soubor uložili. Po chvilkovém bádání se zjistilo, že použili cp1250.

V aplikaci se přílohy přidávají do adresáře images a podadresáře nazvaném podle id díla. Aby bylo id tvořeno pěti číslicemi byly k němu zleva přidány 4 nuly. Názvy příloh jsou u každého díla tvořena číslem začínajícím od 1. Pro snadnější řazení se jméno skládá ze tří znaků, čísla a nezbytné nuly na začátku. Zmenšené obrázky mají ke jménu přidanou příponu _small, příklad názvu obrázku: 010_small.jpg. Vytvářet adresáře lze pomocí knihovny os, čtení souboru zajistí knihovna pandas a obsluhu souborového systému obstará knihovna shutil. Pro import příloh byla použita následující funkce:

```
doAttachments
def doAttachments(workID, oldID):
    #create directory if not exists
    os.makedirs('./images/' + '{0:0=5d}'.format(workID),
                exist_ok=True)
    tmp = './scan/scan/img/'+str(oldID)+'/'
   tmpSmall = './scan/scan/thumbs/'+str(oldID)+'/'
   khe = pd.read_csv(tmp + 'pages.csv',
                      encoding='cp1250',
                      sep=';', header=None)
   khe.columns = ['id', 'poznamka']
   1 = 1
   for value in khe.id.keys():
        db.execute(insertAttachmentSQL,
                   [workID, khe.poznamka[value],
                   str('{0:0=3d}'.format(1)) + '.jpg'])
        sh.copy(tmp + khe.id[value],
               './images/' +
                str('{0:0=5d}'.format(workID)) + '/' +
                str('{0:0=3d}'.format(1)) + '.jpg')
        sh.copy(tmpSmall + khe.id[value],
               './images/' +
               str('{0:0=5d}'.format(workID)) + '/' +
               str('{0:0=3d}'.format(1)) + '_small.jpg')
        1 = 1 + 1
```

3.2 Aplikace

3.2.1 Kostra aplikace

základní aplikace pomoci slimframeworku

3.2.2 Login

popis login funkcí

- 3.2.3 Seznam děl
- 3.2.4 Seznam autorů a vydavatelů
- 3.2.5 Metadata
- 3.2.6 Přidat nového autora nebo vydavatele
- 3.2.7 Upravit autora nebo vydavatele
- 3.2.8 Přílohy

KAPITOLA 4

Testování

testováíní aplikace

- 4.1 Uživatelské testy
- 4.2 Funkční testy

Budoucí rozšíření

5.1 Nově vzniklá díla

Pracovníci UČL AV mají připravený nově oskenované díla, které chtějí aplikovat na v budoucnosti se předpokládá využití aplikace na nově naskenované díla.

5.2 Náhled

rychlý náhled díla při aktualizaci

5.3 Zobrazení děl

příklad pro další bakalářku, kde se bude čistě zajímat o frontend

Závěr

Literatura

- [1] D'Ambra, J.; Wilson, C. S.; Akter, S.: Application of the task-technology fit model to structure and evaluate the adoption of E-books by Academics. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, ročník 64, č. 1, 2013: s. 48–64.
- [2] TEI Community: Editors [online]. [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: https://wiki.tei-c.org/index.php/Editors
- [3] Parkhomenko, A.; Sokolyanskii, A.; Gladkova, O.; aj.: Investigation of remote lab design technologies. In 2015 XI International Conference on Perspective Technologies and Methods in MEMS Design (MEMSTECH), Sept 2015, s. 92–95, [cit. 2018-03-31].
- [4] Jennifer Champagne: The Top 7 Free and Open Source Database Software Solutions [online]. [cit. 2018-04-3]. Dostupné z: https://blog.capterra.com/free-database-software/
- [5] Pokorný Lukáš: Formáty elektronických knih: specifika a popularita. Inflow: information journal [online], 2012, [cit. 2018-04-5]. Dostupné z: http://www.inflow.cz/formaty-elektronickych-knihjejich-specifika-popularita
- [6] VLADIMIR KAZANKOV: FULL-STACK FRAMEWORK OR MICROFRAMEWORK, LARAVEL OR LUMEN? [online]. [cit. 2018-04-12]. Dostupné z: https://belitsoft.com/laravel-developmentservices/full-stack-framework-or-microframework-laravel-orlumen
- [7] Ankur Kumar: Best 5 Lightweight PHP Frameworks for REST APIs Development [online]. [cit. 2018-04-12]. Dostupné z: http://findnerd.com/list/view/Best-5-Lightweight-PHP-Frameworks-for-REST-APIs-Development/33833/

[8] Mark Amery: How do I get the full XML or HTML content of an element using ElementTree? [online]. [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: https://stackoverflow.com/questions/380603/how-do-i-get-the-full-xml-or-html-content-of-an-element-using-elementtree

PŘÍLOHA **A**

Screenshoty

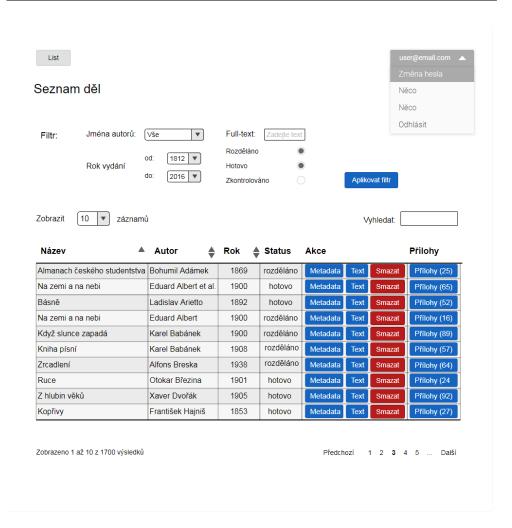
Obrázek A.1: Přihlašování

```
▼<dilo>
 ▼<hlavicka>
     <autor>Babánek, Karel</autor>
     <titul>Vytržené listy</titul>
     <podtitul/>
     <misto>Praha</misto>
   ▶ <vydavatel>...</vydavatel>
     <rok>1896</rok>
     <vydani>[1.]</vydani>
     <stran>56</stran>
     <venovani/>
     <moto/>
     <autormota/>
     <format>159x119 mm</format>
   ▶ <popis>...</popis>
     <zdroj-signatura>ÚČL AV ČR; 246 VIII 5</zdroj-signatura>
   ▶ <edicnipoznamka>...</edicnipoznamka>
   ▶ <komentare>...</komentare>
   </hlavicka>

▼<text>

   ▼<spisovatel>
       <b>Karel Babánek</b>
     </spisovatel>
     <br/>
   ▼<sbirka id="1">
     ▶ <nadpis>...</nadpis>
       <strana id="1" netistena="ano">[1]</strana>
     ▶ <tiraz>...</tiraz>
       <br/>
       <strana id="2" netistena="ano">[2]</strana>
     ▼<oddil id="1">
       ▼<nadpis>
          <b>Z ULICE</b>
        </nadpis>
        <br/>
        <strana id="3" netistena="ano">[3]</strana>
       ▼<basen id="1">
         ▶ <nadpis>...</nadpis>
          <br/>
         ▼<strofa id="1">
            <v id="1">Jde krokem loudavým a ruce v zad</v>
            <v id="2">má skříženy a tupě hledí v před,</v>
            <v id="3">když v šeré ulice tmy závoj pad',</v>
            <v id="4">a plynu žlutavý plá v chodník svit.</v>
          </strofa>
```

Obrázek A.2: Ukázka podoby díla

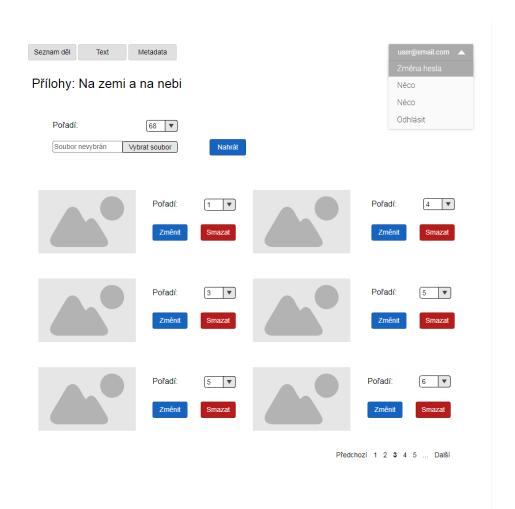

Obrázek A.3: Hlavní stránka

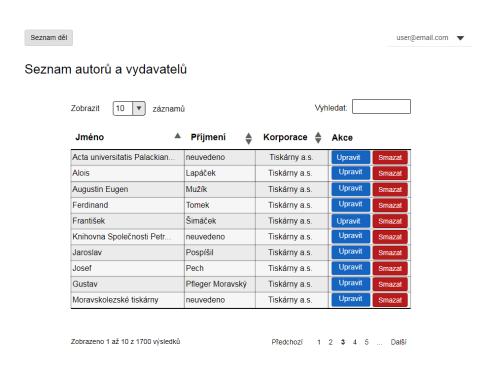
A. Screenshoty

Seznam d	těl Text	Přílohy		user@email.com ■
Údaje	o dílu: Kdy	/ž slunce zapadá		
Autor	-			
	Karel Babái	nek Upravit Ods	tranit	
	Karel Babá	nek Upravit Ods	tranit	Přidat nového
Ostat	tní			
	Titul:	Když slunce zapadá	Podtitul:	
	Místo:	Praha	∨ydavatel:	Weinfurter, Eduard; Stivín, Emanuel (Nákladem knihkupectví E. Weinfurtra v Praze. Tiskem E. Stivína v Praze.
	Rok:	1900	Vydání:	1.
	Stran:	32	Věnování:	
	Moto:		Autor mota:	
	Formát:		Zdroj signatura:	Národní knihovna ČR, Praha; 54 J 2058
	Popis::	s žluto-hnědým mramorovaný předních desek je nalepen štíl Hřbet nese svisle zlacenou ra. vodorovnou zlatou linku. Ořízh předsádku tvoří světle zelený přípsaná stávající signatura sv papíru s modrým potiskem, na luneta, v níž sedí žena v říze a	m vzorem, hřbet a rot ek s předtištěným rár žbu 54 J 2058. Babár tu svazku zdobí ze tří papír, v levém horním razku. Kniha má zach t vnější straně veváza a s vavřínovým věnce	artonové desky jsou potaženy papírem hy hnědým plátnem. V levém horním rohu mem a signaturou vepsanou černým inkoustem. hek, Když Slunce zapadá, a v hlavě a patě i stran modný pavučinový vzor. Přední i zadní r rohu předního přídeští je černým inkoustem lovánu přední stranu původní obálky z užšího anou před knižní blok. Zdobí ji secesní m na hlavě, v horní části je obdélníkový v, patě menší luneta s údajem o roce
	Ediční poznámka:	V diplomatickém zápisu Nakla Jazyk Babánkovy třetí sbírky v současného úzu jsou motivov edičními zásadami text maxim ovšem sazbu kurzivou, která » « nahrazujeme znakem běžr (< >vil-t/>, < >dvéře-t/>, < >toton i nevokalizované předpony (<i jevy pravopisně: velká písmer</i 	datelských údajů přej rychází z jednoduché ány spíše dobovou na álně šetříme, abycho ná charakter čistě gra ých uvozovek. V obla y vizozovek. V obla y vizozovek. V obla	jímáme vyčerpávající znění tiráže ze strany [35]. pisňové formy, ojedinělé odchylky od ormou než autorskou invencí. Ve shodě s našimi m jeho zvláštnosti nesetřeli. Nezachováváme afický, nikoli významový. Znak uvozovek asti hláškosloví dodržujeme kvantitu samohlásek láškové výpustky (< >cnostl i />izmutnělé /!>). Ponecháváme rovněž nenoremní ji symbolický význam nebo jsou zvýrazněna ádření úcty u slovesa< >Jsi i /; dále distribucí

Obrázek A.4: Metadata

Obrázek A.5: Přílohy

Obrázek A.6: Seznam autorů a vydavatelů

```
Seznam děl Metadata Přílohy user@email.com ▼
```

Text k dílu: Když slunce zapadá

```
<titulsbirka><b>HYMNY A VZDECHY.</b></titulsbirka>
<strana id="1" netistena="ano">[1]</strana>
<sbirka id="1">
 <spisovatel><b>AUG. EUG. MUŽÍKA.</b></spisovatel>
 <traz>V PRAZE.</tiraz><tiraz>KNIHTISKÁRNA F. ŠIMÁCEK, NAKLADATELÉ.</tiraz>
 <ti><tiraz>1892.</tiraz>
<br />
<strana id="2" netistena="ano">[3]</strana>
<basen id="1">
   <nadpis><b>RANNÉMU SKŘIVANU.</b></nadpis>
   <br />
   </strofa>
   - strofa id="3"> <v id="1"> Ó chtěl bych písní být, jež hučí českou zemí</v> <v id="2"> v den Krista vzkříšení, když kraj prost zimy pout,</v> <v id="3"> ó chtěl bych vitězně se vznésti nad bor lemy</v> <v id="3"> v id="3"> a zahynout.</v></v>
   </strofa>
<strofa id="4">
     -suola u– 4 /-

v id="1">Ó chtěl bych ležeti tu, žertva bojů slavných,</v>

<v id="2">hruď křížem protatu a v srdci rány pal,</v>

<v id="3">ó chtěl bych mrtev být za návrat plesů dávných</v>
   <v id="3">o chief bych fr
<v id="4">a cftit dál.</v>
</strofa>
   </sira><i>E: Ik; 2002</i></sira>
   <strana id="128" netistena="ano">[131]</strana>
  </basen>
</sbirka>
```


Obrázek A.7: Text díla

PŘÍLOHA B

Seznam použitých zkratek

 ${f GUI}$ Graphical user interface

 $\mathbf{XML}$ Extensible markup language

 ${f TEI}$ Text Encoding Initiative

 $\mathbf{HTML}$ HyperText Markup Language

JRE Java Runtime Environment

 $\mathbf{U\check{C}L}\ \mathbf{AV}\ \acute{\mathbf{U}}$ stavu české literatury Akademie věd České republiky

ISS Internet Information Services

DRM Digital rights management

PŘÍLOHA **C**

Obsah přiloženého CD

readme.txtstručný popis obsah	au CD
exe adresář se spustitelnou formou impleme	entace
src	
implzdrojové kódy impleme	entace
implzdrojové kódy implemethesiszdrojová forma práce ve formátu	IAT _E X
texttext	
thesis.pdf text práce ve formátu	
thesis.pstext práce ve formá	itu PS